

KRAKÓW

Wiersz poświęcony Powstaniu Warszawskiemu odkryto na skale w małopolskiej Skawicy

PK 2024-07-31

Wiersz poświęcony Powstaniu Warszawskiemu odkryto na skale w małopolskiej Skawicy Źródło: PAP/Łukasz Gałulski

Wiersz poświęcony Powstaniu Warszawskiemu, który w 1947 roku wykuł na skale w małopolskiej Skawicy 16-letni mieszkaniec wsi, został odkryty i odnowiony przez pracowników Muzeum AK w Krakowie. To unikatowe upamiętnienie zrywu stolicy pozostawało w zapomnieniu przez prawie 80 lat – wskazują historycy.

"1944 Warszawo! Ruszył na cie wąż pancerny/ Runął deszcz ognistych bomb/ Dzieci twoje, naród wierny/ Bronił ciebie zęb za zęb" – brzmi tekst, który w 1947 roku wyrzył na głazie w lesie w Skawicy koło Zawoi 16-letni Józef Pacyga. Upamiętnienie to, podobnie jak inne napisy chłopaka utrwalane na okolicznych skałach były znane okolicznym mieszkańcom, ale - jak mówią pracownicy Muzeum AK - z czasem zaczęły zarastać i pozostawały zapomniane.

"Kiedy udało mi się znaleźć ten napis, oniemiałem. Wtedy tematem postanowiłem zainteresować dyrekcję muzeum" – opowiedział w środę podczas konferencji prasowej Marek Bik z Muzeum AK. W czerwcu płyta skalna została oczyszczona i poddana wstępnej konserwacji.

"Zastanawialiśmy się, co skłoniło młodego chłopca, żeby pisać takie właśnie teksty. Wydaje się, że te napisy wykonane przez Józefa Pacygę były efektem patriotycznego wychowania, jakie otrzymał w miejscowej szkole powszechnej w Skawicy. Uczniowie tam uczący się rzeczywiście otrzymywali patriotyczne wychowanie" – wskazał podczas konferencji prasowej Paweł Stachnik. Zaznaczył jednocześnie, że poszukiwania odpowiedzi na to pytanie doprowadziły badaczy do historii związanej z wizytą Marii Konopnickiej w Skawicy w 1908 roku.

Opowiedział on, że kiedy w 1933 roku otwarto tam nową szkołę powszechną, jej dyrektorka poprosiła jednego z uczniów, by wykuł na skale napis upamiętniający wakacje poetki w małopolskiej wsi. "Napis taki powstał, a kamień wiele lat leżał przed szkołą i kolejne pokolenia uczniów widziały go, zapoznawały się z nim. Myślimy, że być może to natchnęło Józefa Pacygę, a także innych mieszkańców Skawicy, do chodzenia z dłutem i młotkiem i wykuwania napisów, rysunków, orłów na okolicznych kamieniach" – wyjaśnił Paweł Stachnik.

Podczas prezentacji fotografii skały w Muzeum AK obecna była rodzina autora wiersza. Jego syn Krzysztof Pacyga opowiedział, że ojciec pokazał mu wiersz na skale już w dzieciństwie. "Przez większość życia nie zgadzał się z otaczającą go rzeczywistością, ale zamykał to w sobie. Miał własny świat – pasję fotograficzną" – wspominał ojca w Muzeum AK Pacyga.

"Dopiero podczas spotkań rodzinnych, zwłaszcza z braćmi, których miał czterech, otwierał się i w spokojny sposób mówił, co mu się nie podoba w pracy, a zwłaszcza w kraju. Potrafił to przedstawić w uwarunkowaniach historycznych i politycznych. Dominująca w tych wywodach była jakaś magiczna jego więź z pojęciem Polska. Była dla niego czymś bardzo ważnym. Mówił o niej jak o najbliższej i jednocześnie najważniejszej osobie w rodzinie" – dodał.

Pracownicy muzeum wskazują, że pierwsze napisy Józefa Pacygi utrwalone na okolicznych skałach pochodzą z 1943 roku, kiedy miał on 12 lat. Z tego czasu pochodzi wyryta szubienica ze swastyką. "Kiedy wojna trwała w najlepsze, zrobienie czegoś takiego w miejscu, gdzie przechodziły oddziały niemieckie, było ryzykowne" – zwrócił uwagę Marek Bik.

Prezentacja wiersza jest częścią obchodów 80. rocznicy Powstania Warszawskiego w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie. Na 4 sierpnia instytucja zaplanowała koncert Chóru Polskiego Radia, a 5 sierpnia spacer po cmentarzu Rakowickim śladami powstańców grobów. 10 sierpnia w muzeum będzie można obejrzeć spektakl "Kobiety'44" składający się ze świadectw uczestniczek powstania.

Źródło:

<https://krakow.tvp.pl/79570472/wiersz-poswiecony-powstaniu-warszawskiemu-odkryto-na-skale-w-malopolskiej-skawicy>